

Можливості використання штучного інтелекту в новому глобальному мережевому поколінні відкриває для нас нові сучасні знання. Штучний інтелект можна використовувати в освітньому процесі як помічника у навчальному середовищі та забезпеченні отримані зворотного зв'язку. Для тих, хто робить перші кроки з використання штучного інтелекту під час наукової роботи слід звернути увагу на зображення, створені штучним інтелектом. Але існують і ризики, які можуть бути спричинені використанням штучного інтелекту в науці: зниження ролі науковців, зниження креативності та навичок критичного мислення, ризик утворення розриву за соціально-економічним статусом.

Отже, можна зробити висновок, що використання штучного інтелекту в науковій сфері можливе, при дотриманні певних правил, які пов'язанні з конфіденційністю даних, етичністю та відповідальністю використання інформації штучного інтелекту, при цьому необхідно розробляти відповідні стандарти та правила, які допоможуть нам забезпечити відповідні етичні норми в цій сфері.

Список посилань

1. Мар'єнко, М., & Коваленко В. Штучний інтелект та відкрита наука в освіті. *Фізико-математична освіта*. 2023 38(1), 48–53. <https://doi.org/10.31110/2413-1571-2023-038-1-007>.
2. Uzwyshyn R. J. From Open Science and Datasets to AI and Discovery. *Trends & issues in library technology*. 2023, 26–38. <http://doi.org/10.13140/RG.2.2.20360.70404>.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-345-6-146>

СУЧАСНА ПОЛІТИКА АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ В УНІВЕРСИТЕТАХ УКРАЇНИ: ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ

Панухник О. В.

*доктор економічних наук, професор,
завідувачка кафедри економіки та фінансів*

*Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя
м. Тернопіль, Україна*

У свій час, один із засновників США Бенджамін Франклін вдало афористично висловився: «Якби шахраї знали всі переваги чесності,

вони заради вигоди припинили би шахраювати...». І справді, в останні роки у контексті стрімкої інформатизації та технологізації освітнього простору, неймовірного розголосу серед наукової та академічної спільноти університетів України набирає питання щодо імплементації багатоаспектної стратегії підтримки академічної культури й формування загальноприйнятих стандартів етичної поведінки в освітньому та науковому середовищі всіма суб'єктами: студентами, викладачами й дослідниками з метою поборення відчутних проявів академічної нечесності та дослідницької недобросовісності. Відтак, першочерговим постає завдання уникнення зайвої риторики в рамках даної проблематики та здійснення глибокої трансформації, модернізації й переосмислення як місії, так і самої структури вітчизняних освітніх інституцій заради формування етичних аспектів морального обличчя суспільства загалом.

Академічна доброчесність як стрижень академічної культури й етики та обов'язковий сьогочасний освітній тренд, покладається на шість фундаментальних цінностей – чесність, довіра, справедливість, повага, відповідальність та мужність [1], котрі забезпечують належну репутацію закладу вищої освіти, формують новий етос академічної чесності вищої школи завдяки реалізації змін інституційного та системного характеру, сприяють зростанню рейтингу в професійному середовищі, підвищують якісний рівень підготовки здобувачів освіти, а також допомагають своєчасно й дієво відповідати на можливі запити соціуму у сфері освіти.

На даний час в Україні нормативно-правовим орієнтиром щодо впровадження принципів академічної доброчесності слугує Закон України «Про освіту» від 05 вересня 2017 року № 2145-VIII [2] та Закон України «Про вищу освіту» від 01 липня 2014 року № 1556-VII [3], а також низка законодавчих актів й наказів загальнодержавного та регіонального рівня, що здійснюють формування концептів академічної етики й визначають зміст дефініції в академічній площині. Ґрунтуючись на цьому, з метою підготовки грамотних і свідомих прийдешніх поколінь, які потенційно відбудовуватимуть нашу країну, задля поборення та уникнення порушень академічної нечесності (необ'єктивне оцінювання, академічний плагіат, самоплагіат, списування, обман, фабрикація, фальсифікація, хабарництво [2]), а також заради формування усвідомленості й зрілості в етиці культури, на рівні університетів необхідно:

- регламентувати та привселюдно оголошувати права та обов'язки учасників освітнього процесу, а також міру відповідальності за порушення доброчесних відносин;

- популяризувати серед здобувачів освіти принцип «викладач – це партнер» із метою підвищення коефіцієнта продуктивності співпраці та академічного успіху обох сторін;

- розробити та запровадити навчально-методичний курс із основ академічного письма заради чіткого розуміння засад етики й чесності, а також удосконалення власного наукового стилю здобувачами вищої школи;

- імплементувати постулати академічної доброчесності та дослідницької свідомості загальновідомих європейських практик у вітчизняні освітні інституції;

- презентувати електронний репозитарій академічних і наукових текстів учасників освіти на засадах відкритості й прозорості на освітянський та національний рівень;

- продукувати власні політики забезпечення доброчесності на основі розроблення продуманих деталізованих етичних кодексів ЗВО, які виконуватимуться суб'єктами освіти добровільно.

Виходячи з вищезазначеного, перед освітянами стоїть важливе завдання зрозуміти врешті решт необхідність дотримання засад академічної доброчесності в просторі вищої освіти та не сприймати дане питання виключно як нагальну проблему. Забезпечення університетів політикою чесності задля отримання якісної освіти сьогодні спонукає розглядати сучасну вищу школу на національній арені як:

взірець й майбутнє країни із правильно сформованими запитами щодо викорінення корупції, табуйованих маніпуляцій, усталених хибних академічних засад, проявів удавання освітньо-наукової діяльності, масової неприйнятної й неправомірної поведінки учасників освітньо-наукового простору;

осередок всебічної підготовки та виховання креативно мислячих, інтелектуально розвинених, винахідливих, вмотивованих, суспільно відповідальних, громадянсько зрілих і професійно порядних людей задля подальшої власної реалізації та соціалізації;

ланку не лише для отримання знань молодими людьми, а й ціннісних орієнтирів, правильного світогляду, глибинних переконань з метою розвитку духовності на основі фундаментальних положень академічної етики.

Інтеграція України в європейський освітній простір та активна участь у глобалізаційних процесах спонукають до підвищення зацікавленості ЗВО у встановленні та дотриманні міжнародних стандартів академічної доброчесності, що сприятиме посиленню співпраці з іноземними університетами в контексті упровадження провідних методик та обміну кращими практиками.

Список посилань

1. International Center for Academic Integrity (ICAI). URL: <https://academicintegrity.org/> (дата звернення: 20.09.2023)
2. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 р. №2145-VIII / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> (дата звернення: 01.10.2023)
3. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 р. №1556-VII / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18> (дата звернення: 05.10.2023)

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-345-6-147>

РЕАЛІЗАЦІЯ ПРИНЦИПІВ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ СЕРЕД НАУКОВЦІВ ТА ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ НА ПРИКЛАДІ ТАВРІЙСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО АГРОТЕХНОЛОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ДМИТРА МОТОРНОГО

Пащенко Ю. П.

кандидат біологічних наук, доцент

*Таврійський державний агротехнологічний університет
імені Дмитра Моторного
м. Запоріжжя, Україна*

Актуальною та вкрай важливою проблемою сьогодення є недоброчесність в освітньому процесі як у системі вищої освіти України, так і багатьох країнах Європи [1, 2]. Це пов'язано з тим, що відбувається зростання кількості доступної інформації у цифровому вигляді, механізація процесу написання роботи, недосконалість законодавства щодо авторських прав або інтелектуальної власності [3].

Тому дотримання принципів академічної доброчесності в освітньо-науковому середовищі є пріоритетним напрямком Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного. В університеті було створено відділ моніторингу якості освітньої діяльності, метою якого є підвищення якості освітнього процесу і забезпечення ефективної системи якості надання освітніх послуг здобувачам вищої освіти університету з усіх спеціальностей і форм навчання. У своїй діяльності Відділ моніторингу якості освітньої діяльності ТДАТУ керується чинним законодавством України,